

L'explosió de les 'big bands'

En poc més de tres
anys s'han creat
al País Valencià
23 'big bands',
un fenomen únic
a tot l'estat.

El gran potencial
generat per les gairebé
500 bandes n'és,
en bona part,
el responsable.
La resta ho fan
el gust per la música
i la voluntat
de descobrir-ne nous
i emocionants camins.

Des que les noves generacions de músics emergents han anat diversificant els gustos i les tendències, el jazz no només ha deixat de veure's com un fenomen exclusivament destinat a les elits sinó que s'ha convertit també en una nova manera de sentir la música. Al País Valencià, deixant de banda la llarga llista de professionals ja consolidats (Perico Sambeat, Ramon Cardo, Joan Soler, Ximo Tébar, etc.), aquest fenomen s'ha traduït en l'eclosió d'una gran quantitat de *big bands* on professionals, aprendents i aficionats han descobert l'essència del jazz. En els darrers tres anys han aparegut 23 formacions de jazz repartides per tot el territori valencià i, per tant, avui dia, formar part d'una *big band* ha deixat de ser una excepció.

Sense oblidar aquesta progressiva democratització del jazz, el cert és que un dels factors que n'està caracteritzant la creació contínua de grans orquestres al País Valencià és l'existència prèvia d'una estructura plenament consolidada com són les bandes de música, on s'han format el 99% dels músics que formen les *big bands*. Tot i que aquestes 23 formacions són *amateurs* (excepte la de Castelló, que és semiprofessional), bona part dels integrants són estudiants de graus superiors o fins i tot professors de conservatoris de graus elementals o mitjans. I treballen amb l'estructura d'una *big band* professional: cinc saxofons, quatre trompetes, quatre trombons i la secció rítmica (piano, guitarra, contrabaix i bateria).

Actualment, la majoria d'aquestes orquestres funcionen al voltant de les mateixes bandes de música compartint alumnat i infraestructures amb les escoles de música. Altres depenen exclusivament de la iniciativa i de la voluntat personal. En qualsevol cas, però, les bandes de música han esdevingut la matriu de les noves generacions dels músics de jazz. Precisament per això, el fenomen està tan localitzat. "Una cosa així —explica Pere Pons, director de *Jaç*, la primera i recentment estrenada publicació especialitzada en jazz escrita en català— seria impensable al Principat o en qualsevol altre lloc. Senzillament perquè no hi ha una escola natural com han estat les bandes de música. Ni tan sols existeixen el potencial i les estructures de base necessàries."

"Efectivament, aquest és un fet únic al món", reconeix Ramon Cardo, un dels jazzistes valencians més reconeguts i recentment guardonat amb el premi al millor disc de l'any que atorga la revista especialitzada *Cuadernos de jazz*. "Però no és casualitat. Avui en dia, al voltant de les bandes de música valencianes hi ha més de 40.000 músics." I tot i que, almenys de moment, la xifra no és molt significativa, més de 400 estan vinculats a *big bands*, "la forma d'introduir-se al món del jazz més natural", segons Cardo. El saxofonista va crear la pròpia *big band* (Ramon Cardo Big Band) i dirigeix tres formacions *amateurs*, a Bétera i Lliria (Camp del Túria) i Silla (Horta). "La meua experiència em diu que el jazz està ajudant molts d'aquests músics a

L'altra cara de la moneda

L'eclosió sense precedents de les *big bands* contrasta amb les dificultats que té el jazz de ser estudiat en centres de música reglats. Tot i que la LOGSE parla de l'ensenyament reglat del jazz, els conservatoris encara no han introduït l'especialitat en el seu programa. Només al Principat (a través de l'ESMUC, Escola Superior de Música de Catalunya), al País Basc i a Navarra, es convaliden oficialment els estudis de jazz. El fet que al País Valencià no existesquen estudis reglats i professionalitzats de jazz fa que els alumnes hagen d'aprendre a les escoles de música vinculades a les bandes de música (o en acadèmies privades, en el millor dels casos). Això, que per una banda ha donat lloc al fenomen de les *big bands*, també implica heretar un sistema educatiu criticat per amplis sectors de professionals de la música. "És cert que les escoles de música han possibilitat que un xiquet pugua començar als quatre anys els estudis de música de manera gairebé gratuïta. Però aquest avantatge esdevé un perill quan veiem com funcionen aquests centres, i sobretot quan ens adonem que en realitat no són més que una còpia mal feta del sistema educatiu que regeix als conservatoris." Qui denuncia aquesta situació és el saxofonista Ramon Cardo, que considera "patètica" la pedagogia musical que s'imparteix en els centres reglats. "Portem més de cinquanta anys de retard –diu–. I la prova més clara és que ningú no ve de fora per estudiar al Conservatori Superior de València. Més aviat al contrari, la gent se'n va d'ací a acabar els estudis. No només per la metodologia, sinó perquè els alumnes arriben fins i tot a ser objecte de xantatge." Segons Cardo, hi ha professors que amenacen els alumnes de suspendre'ls si no s'apunten a les classes particulars que ofereixen. "I el pitjor de tot és que ningú no protesta, perquè l'únic que volen els alumnes és aprovar la carrera i oblidar-se de tot. N'hi ha que decideixen abandonar-ho tot quan els falten tres o quatre assignatures. I n'hi ha que, després d'acabar, deixen la música."

Per a Cardo, tota aquesta dinàmica comença ja a les bandes de música, controlades per un director que, en la majoria dels casos, "l'únic que li interessa és cobrar 1.200 euros al mes per assajar quatre hores a la setmana, compatibilitzant-ho amb alguna altra banda de la rogalia, amb classes particulars i amb una plaça al conservatori. En resum, que al final de mes es pot

Dalt, *big band* de la Vall d'Albaida, dirigida per Francisco Blanco, "Latino". Al costat, la professional Ramon Cardo Big Band.

endur 6.000 euros, dels quals no declara ni la meitat." "I és aquesta –continua Cardo– la filosofia que mamen els xiquets des que entren a les escoles de música i, després, als conservatoris: que l'únic que interessa és acabar com siga, col·locar-se on siga i embutxacar-se tants diners com siga possible." "Per això –conclou el jazzista–, d'alguna manera, el jazz els ajuda a descobrir un altre món on la música no està encorsetada i on el més important és passar-ho bé. Els músics estan fastiguejats d'estar de cara a la paret davant d'un faristol. Es tracta de divertir-se, d'estar a gust amb un mateix i de sentir-se realitzat. I si no podem aconseguir això, més val que ens dediquem a una altra cosa." **R. M.**

descobrir la música en totes les seues facetes, més enllà del fet de reproduir una partitura."

"De fet, molts dels que ho proven, s'enganxen", assegura Francisco Blanco, "Latino", fundador i director de la *big band* més veterana del País Valencià, la Sedajazz Big Band. Actualment porta, a més, les *big bands* d'Ontinyent i la Vall d'Albaida, i n'ha arribat a crear vuit en els últims tres anys. "Jo crec que en el fons és com una mena de ma-

laltia. I ho demostra no només el fet que cada dia hi ha més gent que vol tocar en una *big band*, sinó també el fet que omplim els auditoris." "En realitat –continua Latino– és un fenomen que anirà creixent amb el temps. Tot és qüestió de canviar el xip i d'aprendre a gaudir de la música." "Després –afegeix– també caldrà tenir paciència i assumir la filosofia del jazz i de la improvisació, un aspecte que molts alumnes no han practicat mai."

I és en el repte de descobrir coses noves, de viure la música d'una altra manera, és on hi ha l'èxit d'aquestes orquestres. De moment, serveixen d'escola d'aprenentatge. Després, alguns membres passaran a tocar a les *big bands* professionals. I després encara, alguns emprendran la carrera com a solistes. I les coses, segurament, ja no seran tan senzilles. Però això ja vindrà...

Rosanna Melià